

Plantedirektoratet

Vedr. efterafgrøder og tidligt såede vinterafgrøder

Seniorforsker
Finn Pilgaard Vinther

Dato: 06-04-2010

Dir.: 8999 1861
E-mail: finn.vinther@agrsci.dk

I forbindelse med implementeringen af den nye gødskningslov i gødskningsbekendtgørelsen, har Plantedirektoratet d. 25. marts på foranledning af Landbrugserhvervet stillet spørgsmål om tidligt såede vinterafgrøder kan erstatte efterafgrøder.

Side 1/3

Spørgsmålet i sin helhed og tilhørende svar er vedhæftet. Besvarelsen er udarbejdet af seniorforskere Elly Møller Hansen, Ingrid K. Thomsen og undertegnede.

Med venlig hilsen

Finn P. Vinther,
Seniorforsker og temakoordinator for Miljø og Bioenergi

Vedr. efterafgrøder og tidligt såede vinterafgrøder

I forbindelse med implementeringen af den nye gødskningslov i gødskningsbekendtgørelsen, skal forskellige udestående i forbindelse med de nye regler afklares. I den forbindelse er nedenstående spørgsmål blevet rejst af Landbrugserhvervet:

Vil det være muligt at erstatte efterafgrøder med tidligt såede vinterafgrøder (hvede, byg, rug, raps). Fx. med frist for etablering 5.9. eller 10.9. uden at det vil have en kvælstofeffekt (i vandmiljøet).

Såfremt det er muligt, udbedes forslag til dato hvorfra og til etablering skal finde sted. Gerne differentieret på de nævnte vinterafgrøder.

Såfremt det vil have en kvælstofeffekt, udbedes en kort beskrivelse af kvælstofeffekten pr. ha, hvis der anvendes tidligt såede vinterafgrøder i stedet for efterafgrøder, differentieret på de nævnte vinterafgrødetyper i forhold til efterafgrøder generelt.

Svar.

En oversigt over anbefalede såtidspunkter for vinterafgrøder er vist i tabellen herunder. Oversigten er udarbejdet på grundlag af Dansk landbrugsrådgivnings dyrkningsvejledninger fra henholdsvis midt 90'erne og fra 2009:

Afgrøde	Vejledning midt 90'erne	Vejledning 2009
Triticale		Sås hele september
Vinterraps	10 – 25 august	10 – 25 august.
Vinterhvede	Sidste halvdel af september	Normal såtid 15. – 20. september.
Rug	Sidst i september	Normal såtid 15. – 25. september.
Vinterbyg	Omkring midten af september	Normal såtid fra ca. en uge ind i september og frem til ca. 25. september

Oversigten viser dels, at afgrøderne kan sås indenfor et forholdsvis bredt tidsinterval, dels at der er en tendens til at vinterafgrøderne sås lidt tidligere i dag end midt i 90'erne. Generelt kan der altså ikke gives nogen entydig dato for, hvornår vinterafgrøder bliver sået.

På grundlag af forsøg i starten af 90'erne har Jørgensen (2004) angivet, at en fremrykning af såtidspunktet med 1 uge medfører en øget planteoptagelse og reduceret N-min indhold i jorden på 5-7 kg N/ha, og at det må forventes at udvaskningen vil reduceres i samme niveau som reduktionen i N-min. Nyere undersøgelser ved DJF har bekræftet, at N-min indholdet i jorden reduceres med 5-7 kg N/ha pr uge ved tidlig såning af vinterhvede (Thomsen, 2009).

Af ovenstående fremgår, at hvis tidligere såning af vinterafgrøder skal erstatte 1 ha med efterafgrøder og vi antager, at efterafgrøder i gennemsnit reducerer udvaskningen med ca. 25 kg N/ha, vil man skulle fremrykke såning med 1 uge for 4- 5 ha vinterafgrøde, eller fremrykke såning af 1 ha vinterafgrøder med 4-5 uger.

Det forventes således, at tidlig såning af vinterafgrøder har en reducerende effekt på kvælstofudvaskningen. Men en evt. implementering af tidligere såning af vinterafgrøder som virkemiddel vil kræve, at der defineres et mere præcist såtidspunkt både under de nuværende dyrkningsforhold samt under kommende og evt. ændrede betingelser. Da praksis mht. til såtidspunkt er så varierende som tilfældet er, har vi ikke mulighed for at udtale os om hvad reduktionen vil være, hvis der fastsættes en dato for, hvornår såning skal være foretaget.

Det skal for en god ordens skyld også nævnes at der kan være en række ulemper ved at fremrykke sådatoen. Ved tidlig såning er der:

- større risiko for udvintring.
- større risiko for smitte med svampesygdomme som meldug, knækkefodsyge, goldfodsyge og sneskimmel.
- større behov for ukrudtsbekæmpelse.

Referencer

- Jørgensen, J. R. (2004) Tidlig såning af vintersæd. I (U. Jørgensen, edt.) Muligheder for forbedret kvælstofudnyttelse i marken og for reduktion af kvælstof. DJF rapport Markbrug nr. 103, 81-86.
- Thomsen, I. K. 2009. Mellemafgrøder i vinterhvede. I: J.B. Pedersen (red.). Oversigt over Landsforsøgene 2009. Forsøg og Undersøgelser i de Landøkonomiske Foreninger. pp. 236-240.